

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ASMENS DUOMENŲ TEISINĖS APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-1374 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
DERINIMO PAŽYMA**

Eil. Nr.	Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie priimtas ir nepriimtas (nurodyti motyvus) pastabas ir pasiūlymus
1.	Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybos 2022-10-27 raštas Nr. (G-1074)S-1054	<p>1. Įstatymo projekto 5 straipsniu siūloma papildyti Įstatymą 14¹ straipsniu, kurio 1 dalyje nustatoma, jog „priežiūros institucija, siekdama didinti visuomenės informuotumą apie su asmens duomenų tvarkymu susijusias taisykles, apsaugos priemonės, teises ir pavojus bei jų supratimą, savo sprendimus, priimtus atlikus tyrimą ir (ar) patikrinimą ir (ar) išnagrinėjus skundą, išskyrus sprendimus, priimtus pagal šio įstatymo 27 ir 29 straipsnius, ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos paskelbia viešai savo interneto svetainėje, nepažeisdama asmens duomenų apsaugos, valstybės, tarnybos, profesinės, komercinės, kitos įstatymų saugomą paslaptį sudarančios ar kitos įstatymų saugomos informacijos apsaugos reikalavimų.“ Pasiūlymas, kiek tai susiję su žurnalistų etikos inspektoriaus sprendimais, laikytinas diskutuotinu.</p> <p>1.1. Atkreiptinas dėmesys, kad žurnalistų etikos inspektorius pagal savo kompetenciją priima sprendimus dėl viešai paskelbtos informacijos, kurioje asmens duomenys tvarkomi žurnalistikos tikslais. Duomenų subjektai pagal Bendrojo duomenų apsaugos reglamento (toliau – Reglamentas) 77 straipsnio 1 dalį pateikia skundus inspektoriui siekdami apriboti arba panaikinti savo duomenų prieinamumą visuomenei žiniasklaidos priemonėse. Dažniausiai siekiama kuo labiau sumažinti visuomenės dėmesį tai temai, apie kurią skelbiant buvo paminėti asmens duomenys ir dėl kurių pateiktas skundas inspektoriui, o ne viešinti ir priminti visuomenei dar labiau tai, ką norima apskritai pašalinti iš viešosios erdvės. Ši specifiška ypač aktuali, kai tai susiję su skundžiamomis publikacijomis apie nusikaltimus, teisės pažeidimus, kitus garbės ir orumo aspektus, nepilnamečių reikalus, savižudybes ir panašias labai jautrias ir didelį rezonansą žiniasklaidoje turinčias temas. Net ir nuasmeninti žurnalistų etikos inspektoriaus sprendimai dėl tokių skundų paskelbti viešai gali pažeisti suinteresuotų asmenų teises ir</p>	<p>Iš dalies atsižvelgta.</p> <p>Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo Nr. I-1374 pakeitimo įstatymo projektu (toliau – Projektas) keičiamo Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo (toliau – keičiamas įstatymas) 14¹ straipsniu siekiamas tikslas, t. y. visuomenės informuotumo apie su asmens duomenų tvarkymu susijusias taisykles, apsaugos priemonės, teises ir pavojus bei jų supratimą didinimas, gali būti pasiektas tik abiem priežiūros institucijoms – Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai ir žurnalistų etikos inspektoriui – viešai savo interneto svetainėje skelbiant priimtus sprendimus.</p> <p>Kaip nurodyta Projektu keičiamo įstatymo 14¹ straipsnio 1 dalyje, skelbiant šiuos sprendimus negalima pažeisti asmens duomenų apsaugos, valstybės, tarnybos, profesinės, komercinės, kitos įstatymų saugomą paslaptį sudarančios ar kitos įstatymų saugomos informacijos apsaugos reikalavimų. Be to, pagal šio straipsnio 3 dalį sprendimų paskelbimo tvarką nustato priežiūros institucija. Atsižvelgiant į tai, žurnalistų etikos inspektorius, nustatydamas sprendimų paskelbimo tvarką, joje galės aptarti, į kokius kriterijus, aplinkybes atsižvelgiant bus sprendžiamas klausimas dėl sprendimų viešinimo. Manytina, kad tai leis atliepti Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybos pastaboje keliamus nuogastavimus dėl sprendimų viešinimo galimų neigiamų pasekmių.</p> <p>Pastebėtina, kad žurnalistų etikos inspektoriaus sprendimų viešinimo klausimai yra aptariami ir Visuomenės informavimo įstatymo 50 straipsnio 16 ir 17 dalyse, tačiau atkreiptinas dėmesys, kad žurnalistų etikos inspektorius atlieka funkcijas labai įvairiose srityse (pvz., nagrinėja suinteresuotų asmenų skundus dėl visuomenės informavimo priemonėse pažeistos jų garbės ir orumo; prižiūri, kaip įgyvendinamos Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo nuostatos; vertina, kaip informuojant visuomenę</p>

	<p>(ar) teisėtus interesus. Suinteresuotas asmuo jau ir taip būna nukentėjęs nuo viešumo ir gali pagrįstai nepageidauti, kad jo skundo pagrindu priimtas sprendimas būtų skelbiamas viešai. Ypač tuo atveju, kai sprendimas yra atvesti skundą (pripažinti nepagrįstu). Pažymėtina, kad išimtis dėl šios rūšies sprendimų viešo skelbimo siūlomoje teisės normoje nėra numatyta. Joks protingas žmogus (pareiškėjas) nenorėtų, kad sprendimas būtų viešinamas ir apie jo situaciją būtų dar daugiau žinoma ir kalbama viešai. Viešai paskelbus net ir nuasmenintą žurnalistų etikos inspektoriaus sprendimą asmeniui potencialiai gali būti sukeltas antrinės viktimizacijos efektas. Tarnybos nuomone, projektu siūloma nuostata atgrasys suinteresuotus asmenis kreiptis į žurnalistų etikos inspektorių, nes viešai paskelbtus sprendimą vėl bus sukeltas visuomenės dėmesys ir diskusijos, dėl kurių duomenų subjekto interesai gali nukentėti pakartotinai.</p> <p>Šiame kontekste pažymėtina, kad Įstatymo projekto 5 straipsniu siūlomas teisinis reguliavimas nekoreliuoja tarpusavyje su Visuomenės informavimo įstatymo 50 straipsnio 17 dalimi, kuri nustato viešo žurnalistų etikos inspektoriaus sprendimų skelbimo išimtis – tais atvejais, kai viešai paskelbus inspektoriaus sprendimą gali būti pažeistos asmens teisės ir (ar) teisėti interesai arba kai sprendimo paskelbti neprašo skundą (pareiškimą) pateikęs asmuo (pareiškėjas), inspektoriaus sprendimas viešai neskelbiamas. Tokiais atvejais su inspektoriaus sprendimu supažindinamas tik skundą (pareiškimą) pateikęs asmuo (pareiškėjas) ir tas viešosios informacijos rengėjas ir (ar) skleidėjas, kurio valdomoje visuomenės informavimo priemonėje nustatytas pažeidimas. Labai dažnu atveju suinteresuoti asmenys teikia žurnalistų etikos inspektoriui skundą ne tik dėl asmens duomenų tvarkymo pažeidimo pagal Reglamentą, bet kartu ir dėl garbės ir orumo bei teisės į privatų gyvenimą pažeidimo pagal Visuomenės informavimo įstatymą. Jei būtų pritarta Įstatymo projekto 5 straipsniu siūlomam teisiniam reguliavimui, būtų sukurtas prieštaravimas ir teisinis neaiškumas, kaip praktiškai taikyti šias normas, kai vienas teisės aktas įtvirtina pareigą skelbti žurnalistų etikos inspektoriaus sprendimą, o kitas nurodo, kad toks sprendimas</p>	<p>laikomasi šiame ir kituose visuomenės informavimo reglamentuojančiuose įstatymuose bei teisės aktuose nustatytų visuomenės informavimo principų). Tuo atveju, kai sprendimai bus priimami dėl Reglamento (ES) 2016/679, Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo ir kitų įstatymų, reglamentuojančių asmens duomenų ir (ar) privatumo apsaugą, pažeidimų, žurnalistų etikos inspektorių vadovausis keičiamo Įstatymo, kaip specialaus įstatymo, nuostatomis.</p> <p>Pastebėtina, kad priežiūros institucijų sprendimų viešinimas yra plačiai taikoma praktika ir kitų priežiūros institucijų veikloje.</p> <p>Projekto aiškinamasis raštas patikslintas dėl Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybos lėšų poreikio minėtoms Projektu keičiamo įstatymo nuostatomis įgyvendinti.</p>
--	---	---

		<p>viešai neskelbiamas.</p> <p>1.2. Tarnybos nuomone, siūlomoje teisės normoje nurodytas priežiūros institucijos tikslas – didinti visuomenės informuotumą apie su asmens duomenų tvarkymu susijusias taisykles, apsaugos priemones, teises ir pavojus bei jų supratimą – gali būti efektyviau pasiektas kitomis priemonėmis ir būdais, nei privalomai viešinant individualius sprendimus, priimtus atlikus tyrimą ar administracinę skundo nagrinėjimo procedūrą. Tarnybos praktika rodo, kad neretai priimami sprendimai būna didelės apimties (po 20 ir daugiau lapų), sudėtingi, kompleksiški, nagrinėjantys ne tik asmens duomenų apsaugos, bet ir kitų asmeninių neturtinių teisių gynimo aspektus, imlūs laike perskaitymui ir tinkamam suvokimui. Žurnalistų etikos inspektoriaus priimami sprendimai yra orientuoti į konkretų individualaus skundo (ginčo) išsprendimą, o ne į bendrą duomenų tvarkymo taisyklių išaiškinimą, apsaugos priemonių, teisių ar pavojų supratimo didinimą. Tarnybos nuomone, norimas tikslas bus pasiektas ne per žurnalistų etikos inspektoriaus sprendimų viešinimą, o per tikslingą konkrečios, aiškos, koncentruotos, išgrynintos šviečiamąjo pobūdžio informacijos skelbimą. Manome, kad racionaliau būtų nurodyto tikslo siekti institucijos interneto svetainėje skelbiant bendro pobūdžio šviečiamąją, metodinę informaciją, pvz., rekomendacijas, konsultacijas, nuomones, gaires ir panašaus pobūdžio metodinės pagalbos priemones.</p> <p>Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, siūlytume nustatyti, kad Įstatymo projekto 5 straipsniu siekiamas įtvirtinti teisinis reguliavimas dėl privalomo sprendimų viešinimo būtų taikomas tik Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos priimamų sprendimų atžvilgiu.</p> <p>Tuo atveju, jeigu į aukščiau išdėstytas pastabas ir Tarnybos pasiūlymą nebūtų atsižvelgta, siūlytume papildyti Aiškinamąjį raštą dėl papildomų valstybės biudžeto lėšų poreikio Tarnybai, nes Įstatymų projektų lydraštyje ir Aiškinamajame rašte buvo skaičiuotas tik Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos poreikis. Tarnybos vertinimu, siūlomo teisinio reguliavimo įgyvendinimui bus reikalingas 1 papildomas etatas. Atsižvelgiant į tai, 2023 metais lėšų</p>	
--	--	---	--

		poreikis sudarytų 22 500 Eur darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms bei 2 500 Eur darbo vietos įrengimui (iš viso 25 000 Eur), vėlesniais metais 1 etato išlaikymo metinės išlaidos taip pat sudarytų 22 500 Eur.	
2.	Interneto žiniasklaidos asociacijos 2022-11-03 raštas	2. Papildyti asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymą (ADTAĮ) detalizuojant duomenų tvarkymo teisėtumo pagrindus, kai vykdomos skaidrumo veiklos ir remiamasi viešuoju interesu (tokio detalizavimo reikalauja Bendrojo duomenų apsaugos reglamento (6 str. 3 dalis).	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Iš pateiktos pastabos nėra aišku, kokios „skaidrumo veiklos“ turimos mintyje (ar tai tapatinama su visuomenės informavimu, ar suprantama kitaip). Asmens duomenų teisėto tvarkymo pagrindai yra nurodyti Reglamento (ES) 2016/679 6 straipsnio 1 dalyje. Vadovaujantis šio straipsnio 3 dalimi, šio straipsnio 1 dalies a ir e punktuose nurodytas duomenų tvarkymo pagrindas nustatomas Europos Sąjungos arba nacionalinėje teisėje, kur toliau detalizuojamos nuostatos, konkrečiau apibrėžiančios šiame reglamente nustatytų taisyklių taikymą.</p> <p>Pastebėtina, kad visuomenės informavimo priemonės asmens duomenis tvarko ne vadovaudamasi Reglamento (ES) 2016/679 6 straipsnio 1 dalies e punktu (t. y., kai tvarkyti duomenis būtina siekiant atlikti užduotį, vykdomą viešojo intereso labui arba vykdant duomenų valdytojai pavestas viešosios valdžios funkcijas), o šios dalies a arba f punktais (t. y., kai duomenų subjektas davė sutikimą, kad jo asmens duomenys būtų tvarkomi vienu ar keliais konkrečiais tikslais, arba kai tvarkyti duomenis būtina siekiant teisėtų duomenų valdytojo arba trečiosios šalies interesų).</p>
3.	Vilniaus universiteto Teisės fakulteto 2022-11-04 raštas Nr. (1.5 E) 220000-S-125	<p>Pritariame Ministerijos iniciatyvai Projekte 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrojo duomenų apsaugos reglamento) (toliau – BDAR) nustatytose ribose subalansuoti asmens duomenų apsaugos interesą su visuomenės, žiniasklaidos, darbdavių ir kitų asmenų interesais, taip pat subalansuoti Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos (toliau – Inspekcija) krūvį.</p> <p>Mūsų nuomone, būtų tikslinga peržiūrėti Projekto 9 str., kuris papildytų įstatymą 19¹ straipsniu ir nustatytų privalomą priežiūros institucijų kreipimosi viena į kitą tvarką, sprendžiant ar pažeidimo nagrinėjimas priklauso priežiūros</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Atsižvelgiant į pateiktą pasiūlymą, patikslintos Projektu keičiamo įstatymo 19¹ straipsnio nuostatos visiško priežiūros institucijų nepriklausomumo užtikrinimo aspektu.</p> <p>Vadovaujantis Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 7 straipsnio 2 dalimi, žurnalistų etikos inspektorius stebi, kaip taikomas Reglamentas (ES) 2016/679 ir šis įstatymas, ir užtikrina, kad šie teisės aktai būtų taikomi, kai asmens duomenys tvarkomi žurnalistikos tikslais ir akademinės, meninės ar literatūrinės saviraiškos tikslais. Klausimas ar asmens duomenys yra tvarkomi žurnalistikos tikslais, turi būti sprendžiamas kiekvienu individualiu atveju atsižvelgiant į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo, Europos Žmogaus Teisių Teismo, Konstitucinio Teismo praktiką.</p>

	<p>institucijos kompetencijai.</p> <p>Suprantame, kad šios nuostatos įtvirtinimą Projekte paskatino tai, kad Lietuvoje priežiūros institucijos pagal BDAR funkcijas atlieka dvi institucijos: Inspekcija ir Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba (toliau – ŽEIT) ir šių institucijų nuomonė taikant BDAR kai kuriose situacijose skiriasi. Kadangi tai yra teisės aiškinimo ir taikymo problema, manytume, kad ji pirmiausia turėtų būti sprendžiama suvienodinant teisės taikymą ir aiškinimą.</p> <p>BDAR 52 str. 1 d. reikalauja, kad atlikdama savo užduotis pagal šį reglamentą ir naudodamasi savo įgaliojimais, kiekviena priežiūros institucija veiktų visiškai nepriklausomai. Kiekvienos priežiūros institucijos narys arba nariai, atlikdami savo užduotis ir naudodamiesi savo įgaliojimais pagal BDAR, nepatiria nei tiesioginės, nei netiesioginės išorės įtakos ir neprašo bei nepriima jokių nurodymų (52 str. 2 d.) Priežiūros institucijų, įgaliotų visiškai nepriklausomai atlikti savo užduotis ir vykdyti savo įgaliojimus, įsteigimas valstybėse narėse yra viena iš esminių fizinių asmenų apsaugos tvarkant jų asmens duomenis dalių (BDAR preambulės 117 punktas).</p> <p>Vadovaujantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika, kompetentingos asmens duomenų priežiūros institucijos turi turėti tiek nepriklausomumo, kad galėtų vykdyti joms pavestas užduotis be išorinės įtakos. Šis nepriklausomumas reiškia, kad šios institucijos turi būti apsaugotos nuo bet kokios išorinės įtakos, tiesioginės ar netiesioginės, galinčios pakreipti jų sprendimus kuria nors linkme ir taip sutrukdyti joms vykdyti pavestą užduotį nustatyti teisingą teisės į privatų gyvenimą apsaugos ir laisvo asmens duomenų judėjimo pusiausvyrą.</p> <p>Neatsiejama priežiūros institucijos funkcijų pagal BDAR dalis yra nustatyti, ar konkretus klausimas yra priskiriamas priežiūros institucijos kompetencijai (BDAR 51 str. 1 d., 52 str. 1 d., 55 str. 1 d.).</p> <p>BDAR numatytas plačios apimties nepriklausomumo principas nenumato išimties, pagal kurią priežiūros institucija, sprenddama savo kompetencijai priskirtus klausimus, galėtų patirti išorės poveikį, pavyzdžiui, iš kitos priežiūros</p>	
--	---	--

	<p>institucijos, vykdančios BDAR numatytas funkcijas. BDAR nenumato išimties iš nepriklausomumo principo, kai priežiūros institucija sprendžia, ar pažeidimo nagrinėjimas priklauso jos kompetencijai.</p> <p>Įstatymo projektu pasiūlyto 19¹ str. 3 d. įpareigotų vieną priežiūros instituciją, kilus abejonių, kreiptis į kitą priežiūros instituciją su prašymu pateikti išvadą dėl pažeidimo nagrinėjimo priskyrimo jos kompetencijai, o 7 d. įpareigotų vadovautis kitos priežiūros institucijos išvada dėl pažeidimo nagrinėjimo priskyrimo jos kompetencijai.</p> <p>Siūlomas teisinis reguliavimas gali nulemti, kad savo esme viena priežiūros institucija patirs išorės įtaką iš kitos priežiūros institucijos, prašys ir priims kitos institucijos nurodymus (formaliai privalomas išvadas) BDAR 52 str. 2 d. prasme ir ribos priežiūros institucijos „visišką nepriklausomumą“ BDAR 52 str. 1 d. prasme. BDAR nenustato galimybių valstybėms narėms nustatyti tokį reguliavimą, koks siūlomas nustatyti Projektu.</p> <p>Paminėtas siūlomas teisinis reguliavimas gali sudaryti sąlygas priežiūros institucijoms piktnaudžiauti diskrecija sprendžiant dėl savo kompetencijos, perdavinėti bylas kitai priežiūros institucijai, kurių nenorima nagrinėti, vadovaujantis plačiu ir subjektyviu kriterijumi („kilus abejonių“), arba nulemti situaciją, kad faktiškai sprendimus dėl vienos priežiūros institucijos kompetencijos ribų priiminės kita priežiūros institucija, kas būtų nesuderinama su paminėtais BDAR reikalavimais.</p> <p>Vietoje paminėtų Įstatymo projekto normų, būtų tikslinga arba: (1) detalizuoti ir sureguliuoti žurnalistikos tikslų išimtį, kada laikoma, kad asmens duomenys yra tvarkomi žurnalistikos tikslais, ir tokio tvarkymo priežiūra priskirtina ŽEIT kompetencijai, atsižvelgiant į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo, Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką, teisės aktų leidėjų tikslus, europinę doktriną ir visuomenės interesą žinoti; arba (2) sutelkti visą asmens duomenų tvarkymo priežiūrą vienos priežiūros institucijos rankose. Tai leistų užtikrinti nuoseklesnę BDAR aiškinimo ir taikymo praktiką ir priežiūrą.</p> <p>Mūsų vertinimu, dėl paminėtų Projekto nuostatų tikslinga</p>	
--	--	--

		platesnė diskusija tarp suinteresuotų asmenų ir teisinio reguliavimo ekspertų. Prireikus esame pasiruošę prisidėti dalyvavimu diskusijoje, ekspertinėmis įžvalgomis ir pasiūlymais.	
--	--	---	--
